

Mandariin

Traditsioonilise tantsu aladel

Eesti balletiõhtud "Euroopa kultuuripäevadel" Karlsruhe

Kaaluka raskuspunkti teatrisündmustes, Karlsruhe "Euroopa kultuuripäevadel", mis toimuvad Badeni Riigiteatris, moodustavad "Estonia" teatri võõrusetendused. Tohutul ansamblil oli ülesanne eesti kultuurisaavutusi muusikateatri alal sellel festivalil tutvustada. Mõlemad ooperilavastused "Hovanštšina" ja "Reigi õpetaja" olid küll mõjuvad, kuid kvaliteedilt mitte päris veenvad.

Ka mõlemad balletiõhtud, mida külalised Eestist esitasid, polnud päris vabad "möödunud moderni" vanamoodsast aroomist.

Eriti Dostojevski romaani "Kuritöö ja Karistus" koreograafiline tölgitsus Tallinna tantsudirektori Mai Murdmaa poolt kannatas isikupärase kunstilise profiili puuduse all. Kirjanduslik materjal kontsentreerus peamiselt religioosel patukahetsusaspektil. Teose filosoofilised perspektiivid ei leidnud kajastust.

Tegevsliku balletina kavandatud teos kannatab ka selle all, et valitud muusikat pole Arvo Pärt selleks otstarbeks loonud. Kasutati vaimulikke kooriteoseid, vaiksemaid klaveripalaseid, sümfoonilist muusikat kõrvuti ökonoomsete kõlapassažidega. Selle aluse puudulik homogeensus viib eepilise kvaliteedi ja dramaatilise pinge puudulikusele. Õhtu lagunes seetõttu üksikuteks laialt ja värvikalt esitatud piltideks, mille filmilik tehnika jaotas romaani mingiks numbri-draamaks.

Esitus kõikus psühholoogilise väljendustantsu ja koreograafiliste sugemete vahel, mille juurdumine konventsionaalses traditsioonis väljendub kehakõne tuttavates šriftides. Kõrgpunktid olid suured pas de deux-d, nende karm, intensiivne selgus andis õhtule märkimisväärse sugestiivsuse. Irriteerivalt mõjusid selle kõrval pompoossed stseenid pörgupiinast ja religioosest eksalteeritusest, kalduvus teesklevale paatosele ja allegoorilisele liialdusele.

Paremini õnnestus järgmise õhtu kolmeosaline kava. "Paquita" Petipa koreograafias (Ludwig Minkuse muusikaga) kuulub ammu repertuaari klassikasse. Baleriin Kaie Kõrb ja tema partner Viesturs Jansons näitasid mõjuvat tehnilist taset, kuna rühmal oli vajakajäämisi tantsulises standardis, mis "romantilise" balleti distsiplineeritud ühtluses eriti märgatavad olid.

Eesti helilooja Kuldar Singi hispaaniaaliku värvinguga muusikale Garcia Lorca tsükli "Sünni ja surma laulud" teemal lõi Mai Murdmaa lavastuse "Karje ja vaikus". Surmast varjutatud elu hetked koondusid tantsuks armastusest, lootusest ja asjatusest. Koreograafia oli

- 2 -

möödukalt modernne, peamine rõhk asetus igatsusele ja hirmule, midas väljendusid inimliku eksistentsi piirid. Teose hiilgenumbriks osutus Leili Tammel, kelle imeliselt ühtlane, jõuline ja erakordselt muutumisvõimeline metsosopran instrumentaalkvarteti saatel pääses grandioosselt mõjule.

Õhtu lõppes Béla Bartóki tantsupantomiiuga "Völumandariin", mis kindlalt kuulub modernballeti kaanonisse. Mai Murdmaa koreograafia rõhutab sündmustiku brutaalsust ja kalkust, mille dramaatiline mõju tuleneb sombuse prostitutsioonimiljöö ja ebamaise võimsa armastuse tapvast kontrastist. Kaie Kõrb Prostituudivis oli segu lodevast hoiakust ja kasvavast võlutusest, Viesturs Jansoni Mandariinis oli ülevat teispoolsust ja ürgjõulist tunnet. Mõlema kunstniku vahel, kes näitasid end siin oma parimast küljest, toimis võimas pingeväli, mis efektselt maandus suures pas de deux's. Kolme bandiidi kõrvalstseenides ilmutas koreograaf jälle teatud nõrkust eksalteeritud pompoossuse suhtes.

Aga publik tänas külalisi Tallinnast südamliku aplausiga, milles oli ka vähem ebakriitilist Eesti-vaimustust, mis praegu Karlshuhes "Euroopa kultuuripäevade" puhul vohab.

R. Wolf

Rheinpfalz 13. aprillil 1992